

ОЛІЙНИК *Анатолій Юхимович,*
професор кафедри приватного та публічного
права Інституту права та сучасних
технологій навчання Київського національного
університету технологій та дизайну,
кандидат юридичних наук, професор

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОНСТИТУЦІЙНОЇ СВОБОДИ ОСОБИ НА ПІДПРИЄМНИЦТВО В ПОСЕРЕДНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Термін «посередництво» має декілька значень. Його розглядають як діяльність при встановленні чи здійсненні ділових контактів, торговельних чи дипломатичних зносин або при сприянні примирення між сторонами конфлікту [1]. Метою нашого дослідження є правове регулювання конституційної свободи особи на посередництво в підприємницькій діяльності. Наприклад : а) в торговельних відносинах; б) комерційне посередництво; в) у сфері страхування тощо. Посередництво в торгівлі є діяльністю агентів, комісіонерів, товарних брокерів та інших посередників в оптовій торгівлі, які здійснюють торговельні операції від імені або за рахунок інших осіб та фірм для третіх осіб, у тому числі через Інтернет [1]. Для досягнення поставленої мети є потреба вирішити такі задачі: а) дати аналіз існуючим науковим джерелам у сфері правового регулювання конституційної свободи особи на підприємництво різних посередників; б) проаналізувати систему нормативно-правових актів, що регулюють посередництво у підприємницькій діяльності; в) запропонувати висновки і рекомендації щодо правового регулювання конституційної свободи на підприємництво в посередницькій діяльності.

Проблему правового регулювання конституційної свободи особи на підприємництво торгових посередників досліджували економісти та юристи. Так, А.І. Берлач у навчальному посібнику «Біржове право України» вперше у вітчизняній юридичній літературі розглядає біржове право як окрему галузь права. Він детально характеризує норми біржового права та біржові правовідносини, акцентує увагу на правовому статусі біржових інститутів, досліджує правила ведення біржових торгів, укладення біржових угод, діяльності брокерів та механізми ціноутворення [2]. Отже, А.І. Берлач приділяє увагу характеристиці правового статусу брокерів, як посередників в оптовій торгівлі.

А.Г. Бобкова, Ю.О. Моїсєєв, характеризуючи правове регулювання посередників біржової торгівлі підкреслюють, що правова регламентація біржової торгівлі здійснюється спеціальними нормативно-правовими актами, які регулюють не окремі господарські зобов'язання учасників торгів, що виникають у ході укладання біржових угод, а організацію й проведення біржової торгівлі як єдиного процесу. Таким нормативно-правовим актом є «Правила біржової торгівлі», які затверджуються біржою [3, с. 101]. Отже, А.Г. Бобкова, Ю.О. Моїсєєв, серед інших нормативно-правових джерел, що регулюють посередництво особи в торгівлі розглядають «Правила біржової

торгівлі», що затверджені біржою.

Здійснення торговельно-біржової діяльності має на меті організацію та регулювання торгівлі шляхом надання послуг суб'єктам господарювання у здійсненні ними торговельних операцій спеціально утвореною господарською організацією – товарною біржою. Правові умови створення та діяльності товарних бірж, а також основні правила здійснення торговельно-біржової діяльності визначаються Господарським кодексом (ГК) України, прийнятими відповідно до нього законами та іншими нормативно-правовими актами (ст. 278) [4]. Відповідно до чинного законодавства товарна біржа має право встановлювати : а) власні правила біржової торгівлі та біржового арбітражу, які є обов'язковими для всіх учасників торгів; б) укладати між біржові угоди з іншими біржами; в) мати своїх представників на таких біржах, у тому числі і на біржах, розташованих за межами України (ст. 3) [5]. Комерційне посередництво (агентська діяльність) є підприємницькою діяльністю, що полягає в наданні комерційним агентом послуг суб'єктам господарювання при здійсненні ними господарської діяльності шляхом посередництва від імені, в інтересах, під контролем і за рахунок суб'єкта, якого він представляє. Комерційним агентом може бути суб'єкт господарювання (громадянин або юридична особа), який за повноваженням, оснований на агентському договорі, здійснює комерційне посередництво (ст. 295) [4].

На думку Ю.П. Уралової, одним з видів посередництва є посередницьку діяльність у страхуванні як різновид комерційної господарської діяльності суб'єктів господарювання – страхових посередників: страхових та перестрахових брокерів, страхових агентів з надання фінансових послуг, що здійснюється як виключний вид діяльності для страхових та перестрахових брокерів і підпорядковується спеціальному правовому режиму. Видами посередницької діяльності у страхуванні, виходячи з положень страхового законодавства України, є агентська діяльність страхових агентів і посередницька діяльність страхових та перестрахових брокерів [6, с. 55-56].

Висновки. Правове регулювання конституційної свободи особи на підприємництво в посередницькій діяльності – це урегульована нормами конституції, законів та підзаконних нормативно-правових актів діяльність особи без обмежень самостійно здійснювати підприємницьку діяльність в якості агентів, комісіонерів, товарних брокерів та інших посередників в торгівлі, комерції, сфері страхування тощо.

Запропоновані по тексту рекомендації сприятимуть удосконаленню правового регулювання названої свободи.

Список використаних джерел

1. Посередництво (значення). <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. Берлач А. І. Біржове право України : Навч. посіб. К.: Університет України, 2007. 348 с.
3. Бобкова А. Г., Моїсєєв Ю. О. Біржове право: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 200 с.

4. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144. Поточна редакція від 27.02.2021 р.

5. Про товарну біржу : Закон України від 10 грудня 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 10. Ст. 139. Поточна редакція від 16.10.2020 р.

6. Уралова В. П. Поняття та види посередницької діяльності у сфері страхування. *Право і суспільство*. 2013. № 5. С. 52-57.

ОСАУЛЕНКО Андрій Олександрович,
*доцент кафедри конституційного права та
прав людини Національної академії внутрішніх
справ, доктор юридичних наук, доцент*

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ВИМІРІ НАУКОВОЇ ШКОЛИ В. В. КОПЕЙЧИКОВА

Проблематика юридичної відповідальності посідає одне із центральних місць в юридичній науці у період становлення в Україні правової держави і громадянського суспільства.

Представники створеної В. В. Копейчиковим наукової школи з прав людини та їх забезпечення в діяльності правоохоронних органів також активно долучались до розробки дискусійних аспектів цього засобу забезпечення охоронної функції права.

Зокрема, активний розвиток масиву публічного права зумовив актуальність підготовки дисертаційного дослідження об'єктом якого стала саме ретроспективна юридична відповідальність як складне правове явище. Так, у 2007 році Осауленком Андрієм Олександровичем під науковим керівництвом представника наукової школи В. В. Копейчикова – доктора юридичних наук, професора Олександра Деонисовича Тихомирова на кафедрі теорії держави та права була підготовлена та успішно захищена дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук на тему: «Нормативна конструкція ретроспективної юридичної відповідальності в публічному праві сучасної України».

Офіційним опонентом, що здійснив конструктивну критику підготовленої роботи, виступив також один із представників наукової школи В. В. Копейчикова – Самофалов Леонід Прохорович, який на той час працював завідувачем кафедри теорії та історії

